

JOURNAL OF RESEARCH
IN EDUCATION AND SOCIETY
EĞİTİM VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
ISSN: 2458 - 9624 (Online)

Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi/JRES, 5(2), 157-173, 2018

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINA DEVAM EDEN 48-72 AYLIK ÇOCUKLARIN YAŞAM KALİTESİ İLE ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ*

AN INVESTIGATION INTO THE RELATIONSHIP BETWEEN THE LIFE QUALITY OF PRE-SCHOOL CHILDREN AT THE AGE OF 48-72 MONTHS AND THEIR SELF-REGULATION SKILLS

Saide ÖZBEY¹, Merve MERCAN² ve Fatma ALİSİNANOĞLU³

¹ Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye. e-posta: saideozbey@gmail.com

² Gelişim Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İstanbul, Türkiye. e-posta: mervemercan3435@gmail.com

³ Biruni Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İstanbul, Türkiye. e-posta: alisinanf@gmail.com

Gönderim Tarihi: 29.01.2018

Düzeltilme Tarihi: 08.06.2018

Kabul Tarihi: 20.08.2018

Öz

Araştırma, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-72 aylık çocukların yaşam kalitesinin bazı değişkenlere göre değişip değişmediğini ve yaşam kalitesi ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla planlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ili Avcılar ilçesinde resmi ilköğretim okullarının anasınıflarına, bağımsız anaokullarına ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel anaokullarına devam eden çocuklardan tesadüfi küme örnekleme yöntemiyle belirlenmiş 48-72 aylık 203 çocuk oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda çocukların Yaşam Kalitesi Anketi'nden aldıkları puanlar çocukların, devam ettikleri okul türü, anne-baba öğrenim durumu, aile tipi değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Araştırmada ayrıca çocukların yaşam kalitesi ile öz düzenleme becerileri arasında orta düzeyde ve pozitif yönde ilişki bulunduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, Öz düzenleme, Öz düzenleme becerileri, Yaşam kalitesi

Abstract

This study aims to find out whether the life quality of pre-school children at the age of 48-72 months varies according to some variables and to investigate the relationship between the life quality of the children and their self-regulation skills. The sampling of this study consisted of 203 children aged 48-72 months selected by random cluster sampling method among the children who are currently attending the kindergartens of official primary schools, independent kindergartens, and private

*Bu çalışma 5. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Atf için Künye Bilgisi: Özbey, S., Mercan, M. & Alisinanoğlu, F. (2018). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-72 aylık çocukların yaşam kalitesi ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *JRES, 5(2), 157-173.*

kindergartens affiliated with Ministry of National Education, in Avcılar district in İstanbul. As a result of this study, the scores obtained from the Life Quality Scale indicate a significant difference according to such variables as the type of school the children attend, the education level of their parents and family types, but they indicate no significant difference according to gender. Furthermore, the results of this study show that there is a moderate positive relationship between the life quality of children and their self-regulation skills.

Keywords: Pre-school education, Self-regulation, Self-regulation skills, Quality of life

Giriş

Bireyler, yaşamları boyunca karşılaştıkları farklı durumlara farklı duygusal ve davranışsal tepkiler verirler. Nesnel olarak birbirinin aynısı olan bir duruma farklı bireyler öznel tepkiler verebilirler. Bu tepkilerin farklı olmasının nedeni, durumun ya da olayın algılanış biçimi ve bireyin beklentilerine uygun olup olmamasıdır. Bu farklılıklar, bireylerin yaşam doyumunu ve yaşam kalitesini ve bir sonraki adım için planlarını etkileyebilmektedir. Yaşam kalitesi, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ-WHO) tanımına göre, "bireylerin içinde yaşadıkları kültür ve değerler sistemindeki kendi yaşam algıları" olarak ifade edilmektedir (Eser vd., 2008). Literatür incelendiğinde yapılan çalışmaların çoğunlukla yetişkinlerle ve yaşam kalitesinin sağlıklıyla ilgili yaşam kalitesi uzantısına yönelik yapıldığı görülmüştür. Ancak DSÖ'nün tanımına bakıldığında yaşam kalitesinin kişisel sağlık durumundan öte kişisel iyilik hâlini de içeren geniş bir kavram olduğu görülmektedir (Altıparmak & Eser, 2007). Bireyin kendi yaşam algısı olarak ifade edilen yaşam kalitesi kavramı çevresel ve bireysel birçok değişkenden etkilenmektedir. Bu değişkenlerden bazıları bedensel iyilik, duygusal iyilik, öz saygı, aile, sosyal ilişkiler ve okuldur. Bireyin, fizyolojik olarak sağlıklı olma durumu, duygusal olarak ihmal edilmemiş veya duygusal tatmininin olması, benlik saygısı düzeyinin yüksek olması, aile ve okulunda kabul edici, destekleyici tutumla karşılaşması ve arkadaşlarıyla sağlıklı ilişki kurması durumlarının yaşam kalitesini olumlu etkileyeceği düşünülmektedir. Bilaç, Bilaç ve Öztürkcan (2014) yaşam kalitesini, belirli yaşam koşullarında bireysel tatmini etkileyen rahatsızlıkların fiziksel, ruhsal ve sosyal etkilerine günlük yaşamda verilen bireysel bir yanıt olarak tanımlamaktadır. Bu tanım yaşam kalitesini etkileyen faktörlerden birinin de bireysel tatmin olduğunu göstermektedir.

Yaşam kalitesini etkileyen faktörler göz önünde bulundurulduğunda, tüm faktörlerin erken çocukluk döneminden itibaren geliştirilebileceği görülmektedir. Sawyer vd.'nin yaptıkları bir çalışmada elde ettikleri, düşük yaşam kalitesine sahip olan yetişkinlerin çocukluk döneminde daha fazla yaşam kalitesi sorunu yaşadıklarına ilişkin bulgular, yaşam kalitesi kavramının

çocukluk döneminden itibaren oldukça önemli olduğunu göstermektedir (Sawyer vd.'den aktaran Üneri, 2007). Eiser ve Morse, yaşam kalitesine erken yaşlarda odaklanmanın, yetişkinlikteki yaşam kalitesi sorunlarını önleyici ve azaltıcı etkiye sahip olduğunu savunmaktadır (aktaran Üneri, 2007). Yaşam kalitesi kavramının erken dönemlerde geliştirilmesi, bireyin sonraki yaşantısı için önemli bir hazırbulunuşluk faktörü olarak da kabul edilebilir. Bireyin davranışları, davranışlarının sonuçları, karşılaşılan problemlere getirilen çözümler, sosyal ilişkiler ve tüm bunların sonucunda çevreden gelen ve bireyin kendisine verdiği dönütler yaşam kalitesi düzeyi üzerinde etkilidir. Uygun davranış geliştirmek, uygulamak ve değerlendirmek için bu becerilerin geliştirilmesi gerekmekte ve bu noktada öz düzenleme kavramı önem kazanmaktadır. Öz düzenleme becerileri; bireylerin toplumsal ve akademik anlamda belli hedefler belirleme, bu hedefler için stratejiler geliştirme ve bu stratejilerin sonuçlarını sına becerileri olarak tanımlanabilir (Risemberg & Zimmerman'dan aktaran Çiltaş, 2011). Bu kavram ile ilgili yapılan çalışmalar öz düzenleme becerilerinin ileriki yaşlarda kazanıldığını öne sürerken yeni araştırmalar bu becerilerin okul öncesi dönemde de görüleceğini ve geliştirilebileceğini göstermektedir (Bayındır & Ural, 2016; Carlson, Mandell & Williams, 2004; Fındık-Tarıbuyurdu & Güler-Yıldız, 2014). Bu becerilerin erken dönemde geliştirilmesi yaşam boyunca hem sosyal hem akademik anlamda kolaylaştırıcı ve işlevsel bir role sahiptir. Geliştirdiği stratejiler sonucunda hedefine ulaşan bireyler hedefe ulaşmış olmanın verdiği doyum sayesinde yeni hedefler belirleme konusunda daha istekli, strateji geliştirme ve uygulama konusunda özgüveni yüksek bireyler hâline gelirler (Üredi & Üredi, 2007). Öz düzenleme becerilerini kazanmış bireylerin, yaşamlarının tüm sürecine etkin katılımları, içinde buldukları durumu değerlendirmeleri ve bu değerlendirmeler doğrultusunda uygun değişiklikleri yapmaları bireysel bir tatmin sağlar. Sağlanan bu tatminin aynı zamanda yaşam kalitesini de etkilediği düşünülmektedir. Yapılan araştırmalar öz düzenleme becerilerinin çok erken yaşta kazandırılabilirliğini göstermektedir (Bayındır & Ural, 2016; Carlson, Mandell & Williams, 2004; Fındık-Tarıbuyurdu & Güler-Yıldız, 2014). Bu durum aynı zamanda yaşam kalitesi düzeyine de etki etmektedir. Verilen tüm bilgiler göz önünde bulundurulduğunda bu çalışma; yaşam kalitesi ve öz düzenleme gibi yeni kavramların incelenmesi, yaşam kalitesi düzeyini artırmak için öz düzenleme becerilerinin erken dönemde geliştirilmesi gerekliliğini göstermesi, geliştirilen öz düzenleme becerilerinin yaşam kalitesi düzeyi üzerinde etkisini araştırması ve alan yazında iki kavram arasındaki ilişkinin incelendiği böyle bir çalışma olmaması nedeniyle oldukça önemlidir. Sonuç olarak bu araştırma, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların yaşam kalitesini cinsiyet, anne-babalarının öğrenim durumları, aile tipi, okul türü değişkenlerine

göre incelemek ve yaşam kalitesi ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılmıştır.

Yöntem

Araştırmada çocukların yaşam kalitesi bazı değişkenlere göre inceleneceği için araştırma, ilişkisel tarama modelinde planlanmıştır. Araştırmada, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-72 aylık çocukların yaşam kalitesinin; cinsiyet, anne-babalarının öğrenim durumları, aile tipi, okul türü değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği ve yaşam kaliteleri ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim öğretim yılı bahar döneminde İstanbul ili Avcılar ilçesinde resmî ilköğretim okullarının anasınıflarına, bağımsız anaokullarına ve Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel anaokullarına devam eden çocuklardan tesadüfi küme örnekleme yöntemiyle belirlenmiş 48-72 aylık 203 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan çocukların %49.8'i kız, %40.2'si ise erkektir. Çocukların %54.7'si (n=111) Millî Eğitim Bakanlığına bağlı bağımsız anaokullarına, %45.3'ü ise özel öğretim kurumlarına bağlı anaokullarına devam etmektedir. Babaların %11.8'i (n=24) ilkokul/ortaokul mezunu, %30'u (n=61) lise mezunu, %11.8'i (n=24) yüksekokul mezunu, %46.3'ü (n=94) ise üniversite veya lisansüstü düzeyde bir programdan mezundur. Anneleri %18.7 (n=38) ilkokul/ortaokul mezunu, %31'i (n=63) lise mezunu, %15.8 (n=32) yüksekokul mezunu, %34.5'i (n=70) ise üniversite veya lisansüstü düzeyde bir programdan mezundur. Çocukların %87.7'si (n=178) çekirdek ailede, %12.3'ü ise (n=25) geniş ailede yaşamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Çalışma grubunda yer alan çocukların demografik bilgilerini öğrenmek amacıyla "Kişisel Bilgi Formu" oluşturulmuştur. Form içeriğinde çocukların; cinsiyet, anne-babalarının öğrenim durumları, aile tipi, okul türü gibi bilgileri edinmek üzere sorular bulunmaktadır.

Küçük Çocuklar İçin Yaşam Kalitesi Anketi Aile Formu- KINDL

Küçük Çocuklar İçin Yaşam Kalitesi Anketi Aile Formu (Kinder Lebensqualitäts Fragebogen: Children Quality of Life-Questionnaire-KINDL) çocuk ve ergenler için geliştirilmiş genel amaçlı bir ölçüm aracıdır. Bullingar tarafından 1994 yılında geliştirilmiş olan anketin orijinal dili Almanca olmakla birlikte 29 dile çevrilmiştir (KINDL, 2017). Eser vd. tarafından 2004 yılında anketin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması yapılmıştır. 5’li derecelendirme içeren likert tipi, altı alt boyuttan oluşan 24 maddelik bir ankettir. Anketin; *bedensel iyilik, duygusal iyilik, öz saygı, aile, arkadaş ve okul* olmak üzere altı boyutu vardır. Her boyut dört maddeden oluşmakta ve boyutlara ait puanlar bağımsız olarak hesaplanabildiği gibi bu altı boyutun birleşiminden oluşan toplam puan yaşam kalitesi puanını ifade etmektedir (Bekir, Şahin, & Aydın, 2013). Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizlerinde doğrulayıcı yaklaşım kullanılmıştır. Değerlendirmeler sonucunda iki madde değiştirilmiştir. Boyutların Cronbach alfa değerleri bu düzeltme öncesinde 0.35-0.78 arasında iken düzeltme sonrası 0.54-0.78 arasında çıkmıştır (Eser vd., 2008). Ölçeğin bu araştırmada Alpha güvenirlik katsayısı .87’dir.

Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği

Bayındır ve Ural (2016) tarafından geliştirilen ölçek; 5’li derecelendirme içeren likert tipi bir ölçek olup 33 maddeden oluşmaktadır. Faktör analizi sonuçlarına göre ölçek, düzenleme becerileri ve kontrol becerileri olmak üzere iki boyuttan oluşmuştur. Ölçeğin ilk faktörü 21 madde ve varyansın %35.23’ünü, ikinci faktörü 12 madde ve varyansın %20.48’ini açıklamaktadır. Açıklanan toplam varyansın %55.71, ölçeğin madde faktör yüklerinin ise .58 ile .82 arasında değiştiği bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach Alpha değerinin; düzenleme becerileri alt boyutu için 0.96, kontrol becerileri alt boyutu için 0.91 olduğu, genel güvenirlik katsayısı değerinin ise .96 olduğu belirlenmiş, .99 test tekrar test güvenirlik değerine sahip olduğu saptanmıştır. Ölçeğin bu araştırmada Cronbach Alpha katsayısı .91 bulunmuştur.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Veri toplama sürecinde Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği’ni öğretmenler, Küçük Çocuklar İçin Yaşam Kalitesi Anketi’ni ise aileler doldurmuştur. Verilerin analizinde örneklemin normal dağılım gösterdiği durumlarda parametrik, normal dağılım göstermeyen durumda ise non-parametrik testler kullanılmıştır. İkili karşılaştırmalarda Mann Whitney U ve T-Testi; çoklu karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi ve Kruskal-Wallis H testleri kullanılarak veriler analiz edilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde çocukların Yaşam Kalitesi Anketi'nden aldıkları puanların çocukların cinsiyeti, devam ettiği okul türü, doğum sırası, anne ve baba öğrenim durumu gibi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgulara ve çocukların yaşam kaliteleri ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiye yönelik Pearson Korelasyon testinden elde edilen analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Yaşam Kalitesi / Cinsiyet

Çocukların cinsiyet değişkenine göre Yaşam Kalitesi Anketi'nden aldıkları puanlara yönelik bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.

Yaşam Kalitesi Anketi Puanlarının Çocukların Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	T	p
Bedensel İyilik	Kız	101	15,69	3,57	201	,014	,989
	Erkek	102	15,68	3,27			
Duygusal İyilik	Kız	101	16,30	3,23	201	1,52	,128
	Erkek	102	15,61	3,19			
Öz saygı	Kız	101	15,35	2,57	201	-,718	,474
	Erkek	102	15,62	2,80			
Aile	Kız	101	16,04	2,53	201	,816	,415
	Erkek	102	15,73	2,82			
Sosyal İlişkiler	Kız	101	16,07	2,047	201	,352	,725
	Erkek	102	15,97	2,33			
Okul	Kız	101	16,57	2,76	201	1,28	,402
	Erkek	102	16,03	3,17			
Yaşam Kalitesi Toplam	Kız	101	96,05	11,94	201	,800	,425
	Erkek	102	94,67	12,54			

Tablo 1 incelendiğinde çocukların Yaşam Kalitesi Anketi'nden aldıkları puanlar cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($p>0.05$). Ölçeğin toplamında kız çocukların ortalaması 96.05, erkek çocukların ortalaması ise 94.67'dir.

Yaşam Kalitesi /Okul Türü

Çocukların devam ettiği okul türü değişkenine göre Yaşam Kalitesi Anketi'nden aldıkları puanlara yönelik bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir

Tablo 2.

Yaşam Kalitesi Anketi Puanlarının Çocukların Devam Ettiği Okul Türü Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

	Okul Türü	N	\bar{X}	S	sd	T	p
Bedensel İyilik	Resmî	111	16,64	2,93	201	4,60	,000*
	Özel	92	14,53	3,60			
Duygusal İyilik	Resmî	111	16,61	2,56	201	3,23	,001*
	Özel	92	15,17	3,73			
Öz saygı	Resmî	111	15,07	2,84	201	-2,48	,014*
	Özel	92	16,00	2,39			
Aile	Resmî	111	16,26	2,43	201	2,21	,028*
	Özel	92	15,43	2,90			
Sosyal İlişkiler	Resmî	111	16,60	2,04	201	4,30	,000*
	Özel	92	15,32	2,16			
Okul	Resmî	111	16,90	2,62	201	3,19	,002*
	Özel	92	15,58	3,22			
Yaşam Kalitesi Toplam	Resmî	111	98,10	11,16	201	3,60	,000*
	Özel	92	92,05	12,71			

*p<0.05

Tablo 2 incelendiğinde Yaşam Kalitesi Anketi'nin hem alt boyutlarında hem de toplamında resmî bağımsız okul öncesi kurumlarına devam eden çocukların lehine anlamlı farklılık bulunduğu görülmektedir. Ölçeğin toplamında resmî okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların ortalaması 98,10 özel okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların ortalaması 92,05'dir.

Yaşam Kalitesi / Anne Öğrenim Durumu

Çocukların anne öğrenim durumu değişkenine göre Yaşam Kalitesi Anketi'nden aldıkları puanlara Tek Yönlü Varyans analizi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde çocukların anne öğrenim durumuna göre Yaşam Kalitesi Anketi'nin *Öz saygı*, *Aile* ve *Sosyal İlişkiler* alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılık bulunduğu görülmektedir (p<0.05). Farkın kaynağını saptamak için yapılan Bonferroni sonucunda; *Öz saygı* boyutunda annesi üniversite ve üstü öğrenime sahip olan çocukların (\bar{X} =16,28) puanları annesi ilk/ortaokul (\bar{X} =14,76) mezunu olanlara göre anlamlı derecede daha yüksektir. *Aile* alt boyutunda anlamlı fark annesi lise mezunu olanlar (\bar{X} =16,49) ile annesi yüksekokul mezunu olanlar (\bar{X} =14,66) arasında ve annesi lise mezunu olanların lehinedir. *Sosyal İlişkiler* alt boyutunda ise anlamlı fark annesi lise mezunu olanlar (\bar{X} =16,68) ile annesi yüksekokul, üniversite ve üzeri öğrenim düzeyinden mezun olanlar (\bar{X} =15,40) arasında yine lise mezunlarının lehinedir. Ortalamalar dikkate alındığında üniversite ve üzeri öğrenim

düzeyindeki annelerin çocuklarının daha yüksek öz saygıya sahip olduklarını söyleyememek mümkündür. Bununla birlikte *Aile ve Sosyal İlişkilerde* lise mezunu annelerin çocuklarının daha yüksek yaşam kalitesine sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 3.

Yaşam Kalitesi Anketi Puanlarının Çocukların Anne Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Testi Sonuçları

	Anne Öğrenim	Kareler Topl.	sd	Kareler ort.	F	p	Farkın Kaynağı Bonferroni
Bedensel İyilik	Gruplararası	50,700	3	16,900	1,457	,228	
	Gruplariçi	2308,748	199	11,602			
	Toplam	2359,448	202				
Duygusal İyilik	Gruplararası	11,577	3	3,859	,367	,777	
	Gruplariçi	2090,108	199	10,503			
	Toplam	2101,685	202				
Öz saygı	Gruplararası	74,315	3	24,772	3,566	,015*	4 (ort=16,28) > 1 (ort.=14,76)
	Gruplariçi	1382,424	199	6,947			
	Toplam	1456,739	202				
Aile	Gruplararası	74,680	3	24,893	3,590	,015*	2 (ort.=16.49) > 3 (ort=14.66)
	Gruplariçi	1379,903	199	6,934			
	Toplam	1454,583	202				
Sosyal İlişkiler	Gruplararası	48,485	3	16,162	3,487	,017*	2 (ort.=16,68) > 3 (ort.=15,40) 2 (ort.=16,68) > 4 (ort.=15,67)
	Gruplariçi	922,391	199	4,635			
	Toplam	970,877	202				
Anaokulu	Gruplararası	27,327	3	9,109	1,027	,382	
	Gruplariçi	1765,737	199	8,873			
	Toplam	1793,064	202				
Yaşam Kalitesi	Gruplararası	702,080	3	234,027	1,575	,197	
	Gruplariçi	29567,866	199	148,582			
	Toplam	30269,946	202				

*p<0.05 1=İlk ve ortaokul 2=Lise 3=Yüksekokul 4=Üniversite ve üzeri öğrenim düzeyi

Yaşam Kalitesi/ Baba Öğrenim Durumu

Çocukların baba öğrenim durumu değişkenine göre Yaşam Kalitesi Anketi'nden aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde çocukların baba öğrenim durumuna göre Yaşam Kalitesi Anketi'nden aldıkları puanlar arasında *Duygusal İyilik*, *Sosyal İlişkiler* alt boyutlarında ve toplam puanlarda anlamlı farklılık görülmektedir. Farkın kaynağını saptamak için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Mann Whitney U testi sonucuna göre, *Duygusal İyilik* alt boyutunda anlamlı

fark babası ilk/orta öğretim mezunu olanlar ($\bar{X}=28,77$) ile babası yüksekokul mezunu olanlar ($\bar{X}=20,23$) arasında ve babası ilk/orta öğretim mezunu olanların lehine; babası ilk/orta öğretim mezunu olanlar ($\bar{X}=76,88$) ile babası lise mezunu olanlar ($\bar{X}=55,06$) arasında ve babası ilk/orta öğretim mezunu olanların lehinedir.

Tablo 4.

Yaşam Kalitesi Anketi Puanlarının Çocukların Baba Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

	Baba Öğrenim	N	Sıra Ort.	X ²	sd	P	Farkın Kaynağı Man Whitney U
Bedensel İyilik	İlk ve ortaokul	24	129,35	7.156	3	,067	
	Lise	61	104,80				
	Yüksekokul	24	97,44				
	Üniversite ve üzeri	94	94,37				
	Toplam	203					
Duygusal İyilik	İlk ve ortaokul	24	131,83	8.816	3	,032*	1 (ort.=28,77) > 3 (ort.=20,23) 1 (ort.=76,88) > 4 (ort.=55,06)
	Lise	61	105,80				
	Yüksekokul	24	95,81				
	Üniversite ve üzeri	94	93,49				
	Toplam	203					
Öz saygı	İlk ve ortaokul	24	94,15	6.953	3	,073	
	Lise	61	92,52				
	Yüksekokul	24	128,21				
	Üniversite ve üzeri	94	103,46				
	Toplam	203					
Aile	İlk ve /ortaokul	24	128,79	7.17	3	,067	
	Lise	61	103,46				
	Yüksekokul	24	86,60				
	Üniversite ve üzeri	94	98,14				
	Toplam	203					
Sosyal İlişkiler	İlk ve ortaokul	24	137,13	11.061	3	,011*	1 (ort.=52,85) > 2(ort.=39,12) 1 (ort.=30,44) > 3 ort.=18,56)
	Lise	61	102,93				
	Yüksekokul	24	88,77				
	Üniversite ve üzeri	94	95,81				
	Toplam	203					
Anaokulu	İlk ve ortaokul	24	123,10	7.320	3	,062	
	Lise	61	110,16				
	Yüksekokul	24	86,31				
	Üniversite ve üzeri	94	95,32				
	Toplam	203					
Yaşam Kalitesi Toplam	İlk ve ortaokul	24	102,20	8.573	3	2	1 (ort.=53,71) > 2 (ort.=38,79) 1 (ort.=28,81) > 3 (ort.=20,19) 1 (ort.=76,35) > 4 (ort.55,20)
	Lise	61	96,56				
	Yüksekokul	24	95,12				
	Üniversite ve üzeri	94	102,20				
	Toplam	203					

*p<0.05; 1=İlk ve ortaokul 2=Lise 3=Yüksekokul 4=Üniversite ve üzeri öğrenim düzeyi

Sosyal İlişkiler alt boyutunda anlamlı fark babası ilk/orta öğretim mezunu olanlar ($\bar{X}=52,85$) ile babası lise mezunu olanlar ($\bar{X}=39,12$) arasında ve babası ilk/orta öğretim mezunu olanların lehine; babası ilk/orta öğretim mezunu olanlar ($\bar{X}=30,44$) ile babası yüksekokul mezunu

olanlar ($\bar{X}=18,56$) arasında ve babası ilk/orta öğretim mezunu olanların lehine; babası ilk/orta öğretim mezunu olanlar ($\bar{X}=78,83$) ile babası üniversite mezunu olanlar ($\bar{X}=54,56$) arasında ve babası ilk/orta öğretim mezunu olanların lehinedir.

Yaşam Kalitesi toplam puanlar arasında ise anlamlı fark, babası ilk/orta öğretim mezunu olanlar ($\bar{X}=53,71$) ile babası lise mezunu olanlar ($\bar{X}=38,79$) arasında ve babası ilk/orta öğretim mezunu olanların lehine; babası ilk/orta öğretim mezunu olanlar ($\bar{X}=28,81$) ile babası yüksek okul mezunu olanlar ($\bar{X}=20,19$) arasında ve babası ilk/orta öğretim mezunu olanların lehine; babası ilk/orta öğretim mezunu olanlar ($\bar{X}=76,35$) ile babası üniversite mezunu olanlar ($\bar{X}=55,20$) arasında ve babası ilk/orta öğretim mezunu olanların lehinedir. Bulgular genel olarak babası ilk/orta okul mezunu olan çocukların yaşam kalitesi daha yüksek olduğu söylenebilir.

Aile Tipi / Yaşam Kalitesi

Çocukların aile tipi değişkenine göre Yaşam Kalitesi Anketi'nden aldıkları puanlara ilişkin Man Whitney U Testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.

Yaşam Kalitesi Anketi Puanlarının Çocukların Aile Tipi Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Aile Tipi	N	Sıra Ort	Sıra Topl.	U	p
Bedensel İyilik	Çekirdek aile	178	104,68	18633,50	1747,500	,081
	Geniş aile	25	82,90	2072,50		
	Toplam	203				
Duygusal İyilik	Çekirdek aile	178	105,68	18811,00	1570,000	,016*
	Geniş aile	25	75,80	1895,00		
	Toplam	203				
Öz saygı	Çekirdek aile	178	103,69	18456,50	1924,500	,271
	Geniş aile	25	89,98	2249,50		
	Toplam	203				
Aile	Çekirdek aile	178	105,02	18693,50	1687,500	,049*
	Geniş aile	25	80,50	2012,50		
	Toplam	203				
Sosyal İlişkiler	Çekirdek aile	178	103,51	18424,00	1957,000	,325
	Geniş aile	25	91,28	2282,00		
	Toplam	203				
Anaokulu	Çekirdek aile	178	104,72	18641,00	1740,000	,075
	Geniş aile	25	82,60	2065,00		
	Toplam	203				
Yaşam Kalitesi Toplam	Çekirdek aile	178	106,29	18919,50	1461,500	,005*
	Geniş aile	25	71,46	1786,50		
	Toplam	203				

*p<0.05

Tablo 5 incelendiğinde çocukların yaşam kalitesi puanları arasında *Duygusal İyilik*, *Aile* alt boyutlarında ve toplam puanlar arasında çekirdek ailede yaşayan çocukların lehine anlamlı farklılık bulunduğu görülmektedir. Toplam puanlarda çekirdek ailede yaşayan çocukların ortalaması 106,29, geniş ailede yaşayan çocukların ortalaması 71,46'dır.

Öz Düzenleme /Yaşam Kalitesi

Çocukların yaşam kaliteleri ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiye yönelik Pearson Korelasyon testi Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6.

Çocukların Yaşam Kalitesi Anketi'nden Aldıkları Puanlar ile Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği'nden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkiye Yönelik Pearson Korelasyon Testi Sonuçları

Yaşam Kalitesi		Bedensel İyilik	Duygusal İyilik	Öz saygı	Aile	Sosyal İlişkiler	Anaokulu	Yaşam Kalitesi Toplam
Öz Düzenleme	R	,213**	,271**	,173*	,234**	,243**	,413**	,364**
	P	,002	,000	,014	,001	,000	,000	,000
	N	203	203	203	203	203	203	203
Olumlu Duygu	R	,277**	,357**	,070	,492**	,357**	,454**	,469**
	P	,000	,000	,324	,000	,000	,000	,000
	N	203	203	203	203	203	203	203
Öz Düzenleme Toplam	R	,280**	,359**	,146*	,407**	,341**	,500**	,477**
	P	,000	,000	,038	,000	,000	,000	,000
	N	203	203	203	203	203	203	203

p<0.01

Tablo 6 incelendiğinde çocukların yaşam kaliteleri ile öz düzenleme becerileri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=.477$) bir ilişki bulunduğu görülmektedir.

Tartışma ve Öneriler

Araştırmada, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların cinsiyeti, anne-babalarının öğrenim durumları, aile tipi, devam ettikleri okul türü gibi değişkenlere göre Yaşam Kalitesi Anketi'nden aldıkları puanlara ve çocukların yaşam kalitesi ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiye yönelik analizlere yer verilmiştir. Literatür incelendiğinde genellikle sağlıkla ilgili yaşam kalitesine yönelik çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Bu nedenle bulgular benzer ölçeklerle yapılan çalışmalarla tartışılmıştır.

Araştırmada çocukların Yaşam Kalitesi Anketi'nden aldığı puanlar *cinsiyet* değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0.05$). (Tablo 1). Bekir vd. (2013), aynı anketi kullanarak yaptıkları çalışmada, ebeveynlerin çocuklarının yaşam kalitelerine yönelik görüşlerinde çocukların cinsiyetine göre istatistiksel olarak önemli bir farklılık görülmediği sonucuna ulaşmışlardır. Okul öncesi dönem çocuklarının temel ihtiyaçları ilgi, sevgi, saygı ve en önemlisi oyundur. Dolayısıyla bu ihtiyaçlar karşılandığı sürece yaşam kalitesinin cinsiyete göre farklılaşmaması sonucu olağandır. Yaşam kalitesi, bireyin kendi yaşantısını algılayışı olarak tanımlanmaktadır. Bu algıyı bireysel ve çevresel faktörler etkilemektedir. Bunlardan biri de bireyin olmasını istediği ve olduğu benlik arasındaki fark anlamına gelen benlik saygısıdır. Birey bu değerlendirmeyi yine kendisini algılayışı üzerinden yapar, dolayısıyla benlik saygısı ile yaşam kalitesi tanımları düşünüldüğünde bu kavramlar birbiriyle ilişkili olarak görülmektedir. Dilmaç ve Ekşi (2008) de, meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumu ve benlik saygılarını inceledikleri çalışmalarında yaşam doyumu ile benlik saygısını ilişkili bulmuşlardır. Çetinkaya vd.'nin (2006) yaptığı çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin benlik saygısı (öz saygı) düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını saptanmıştır. Bu çalışma, araştırmanın bulguları ile tutarlıdır ancak literatür incelendiğinde cinsiyete göre yaşam kalitesi bazı çalışmalarda farklılık göstermektedir. Altıparmak ve Eser'in (2007) 15-49 yaş grubu evli kadınlara yönelik yaptıkları bir araştırmada ise eşinin eğitim düzeyi yüksek olan kadınlarda yaşam kalitesinin yüksek olduğu görülmüştür. Hong, Bianca, Bianca ve Bollington (1993) öz saygının yaşam kalitesi (hayat memnuniyeti) ile ilgili ilişkisini inceledikleri çalışmalarında, erkeklerin ve yaşam memnuniyeti fazla bireylerin daha yüksek öz saygı puanına sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Bunun nedeni ise ataerkil toplumlarda erkeklerin gücü temsil etmeleri ve yaşam kalitesi tanımında bireyin bulunduğu toplum ve kültürde kendini algılayışının ifadesiyle ve daha büyük yaş gruplarıyla yapılmış bir çalışma olmasıyla açıklanabilir.

Okul türü değişkenine göre Yaşam Kalitesi Anketi'nden elde edilen puanlar özel okullara devam eden çocuklara göre, bağımsız anaokullarına (resmî) devam eden çocukların lehine anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0.05$) (Tablo 2). Bağımsız anaokullarındaki çocukların yaşam kalitesi, uygulanan eğitim programının niteliği ile açıklanabilir.

Çocukların *anne öğrenim durumu* değişkenine göre Yaşam Kalitesi Anketi'nde *öz saygı* puanları üniversite ve üzeri öğrenim düzeyindeki annelerin çocuklarının lehine anlamlı farklılık göstermektedir (Tablo 3). Altıparmak ve Eser (2007) evli kadınlarda yaşam kalitesini inceledikleri araştırmalarında eğitim düzeyi yüksek olan kadınların yaşam kalitelerini daha

yüksek bulmuşlardır. Ocak ve Sarlık (2016), yaptıkları araştırmada yüksekokul/üniversite ve üzeri öğrenim durumuna sahip annelerin çocuklarının akademik benlik saygısının diğerlerine göre daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır. Öz saygı; eğitim düzeyi, sosyoekonomik düzey, hayat memnuniyeti, yaş ve cinsiyet gibi faktörlerden etkilenebilen bir kavramdır. Bu doğrultuda öğrenim düzeyi üniversite ve üzeri olan annelerin öz saygılarının yüksek olduğu ve çocuklarını da bu doğrultuda destekledikleri düşünülmektedir. Anketin *aile ve sosyal ilişkiler* alt boyutunda ise lise mezunu annelerin çocuklarının daha yüksek yaşam kalitesine sahip olduğu görülmektedir. Aile ve sosyal ilişkiler alt boyutlarının maddeleri incelendiğinde annelerin çocukları, çocuklarının okulları ve öğretmenleriyle daha fazla etkileşim içerisinde olmalarını gerektiren maddeler oldukları görülmektedir. Üniversite mezunu olmayan ve ev hanımı olan anneler çocuklarıyla, çocuklarının arkadaşlarının ebeveynleriyle ve öğretmenleriyle daha çok iletişim kurabilir. Şimşek ve İvrendi (2014) ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentilerini araştırdıkları çalışmada, üniversite mezunu olmayan ve ev hanımı olan annelerin üniversite mezunu olanlara oranla okulla daha sık iletişim kurmak için zaman ayırabildiklerini ifade etmişlerdir. Jacobson ve Engelbrecht (2000) erken çocuklukta ebeveyn beklentileriyle ilgili yaptıkları çalışmada üniversite mezunu olmayan ailelerin, öğretmenler ve diğer ailelerle olan etkileşimlerinin üniversite mezunlarına oranla daha yüksek olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Bulgu diğer araştırma sonuçları ile değerlendirildiğinde lise mezunu annelerin okul ve diğer sosyal ortamlarla daha çok etkileşim içerisinde olmalarının, çocuklarının yaşam kalitesinde aile ve sosyal ilişkiler boyutuna olumlu yansımış olduğu şeklinde yorumlanabilir. Eser vd. (2008) aynı anketle yaptıkları araştırmada, annenin daha iyi eğitilmiş olmasının, çocukların hem toplam yaşam kalitesi hem de alt boyutları puanlarını anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu saptamışlardır.

Çocukların *baba öğrenim durumu* değişkenine göre genel olarak babası ilk/ortaokul mezunu olan çocukların yaşam kalitesi puanları, babası lise, yüksekokul ve üniversite mezunu olan çocuklara göre anlamlı derecede daha yüksektir (Tablo 4). Çocuğun benlik saygısı gelişimi, gelişimin her alanında olduğu gibi çevresel koşullardan etkilenmektedir. Okul öncesi dönemde çocuğun yakın çevresini oluşturan ebeveyn ve okul çocuğun kendini algılayışına büyük etkide bulunmaktadır. Eğitim düzeyi yüksek olan babaların, çocuklarının gelişim düzeyinden fazla beklentilerinin olması çocuklarda başarısızlık duygusu yaratabilir ve bu doğrultuda yaşam kalitesi düzeyi olumsuz yönde etkilenebilir. Cevher ve Buluş (2006) yaptıkları çalışmada babanın eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklarının akademik benlik saygılarının düştüğü sonucuna varmışlardır. Bu durumun nedeni düşünüldüğünde, eğitim

düzeyi yüksek olan babaların yaşam beklentilerinin yüksek ve beklentiler doğrultusunda doyumlarının daha düşük olması buna bağlı olarak çocuktaki yaşam algısının da etkilenmesi sonucuna varılabilir. Yaşam kalitesinin tanımı tekrar göz önünde bulundurulduğunda (bireylerin içinde yaşadıkları kültür ve değerler sistemindeki kendi yaşam algıları) bulguların beklenenden farklı bir sonuç vermesi olağan karşılanabilir. Bir başka deyişle eğitim düzeyi düşük olan bir babanın kendi yaşam algısı iyi olabileceken, eğitim düzeyi yüksek olan babaların kendi yaşam algıları yaşamdan beklentileri doğrultusunda daha kötü olabilir. Dolayısıyla eğitim düzeyi yüksek babaların çocuktan beklentilerinin yüksek olması ve bu beklentilerin çocuğa yansıtılması çocuğun yaşam kalitesini düşürebilir.

Çocukların *aile tipi* değişkenine göre; yaşam kalitesi puanları *duygusal iyilik, aile* alt boyutlarında ve toplam puanlar arasında çekirdek ailede yaşayan çocukların lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir (Tablo 5). Çocuk okul öncesi eğitime başlayana kadar sosyal çevresi anne ve babasından, eğer geniş ailede yaşıyorsa büyükanne-büyükbaba vb. aile büyüklerinden, kuzenlerden oluşmaktadır. Okul başladığında bu çevreye öğretmen, okul ve okul arkadaşları da eklenir. Yaşam kalitesi kısaca bireyin kendi yaşamını algılayışı anlamına gelmekte ve sosyal çevresi değişen çocuğun yaşam kalitesi düzeyi de buna bağlı olarak değişebilmektedir. Bilir, Arı, Dönmez, Atik ve San (1991) çocuklara verilen fiziksel ceza oranını araştırdıkları çalışmalarında, çekirdek ailede fiziksel cezanın geniş aileye oranla daha az uygulandığı sonucuna ulaşmışlardır. Turan ve Demirel (2000) Konya ilinde bir araştırma yapmışlar ve geniş ailede yaşamayı aile içi şiddetle ilişkili bulmuşlardır. Bu sonuçlarda geniş ailede yer alan çocukların, anne ve babayla yeterince etkileşimde bulunamamaları, aile büyüklerinin çocuğun eğitimine müdahale etmeleri nedeniyle oluşan olumsuz aile ortamının etkili olduğu düşünülebilir. Dolayısıyla bu bulgular geniş ailede yaşamının çocuk için dezavantaj olduğu düşüncesini güçlendirmektedir. Anne, baba ve çocuklardan oluşan topluluk çekirdek aile olarak tanımlanmaktadır. Modern aile yapısını temsil eden çekirdek ailede çocuğa ya da çocuklara çoğunlukla daha fazla vakit ayrıldığı, eğitim ve sosyal yaşantılarının daha fazla önemsendiği ve daha demokratik bir tutum sergilendiği düşünülmektedir. Anne ve babanın ilgisinin çocuğun üzerinde olması yaşam kalitesi düzeyini artırarak bir faktördür.

Araştırma sonucunda çocukların yaşam kaliteleri ile öz düzenleme becerileri arasında pozitif ve orta düzeyde bir ilişki saptanmıştır (Tablo 6). Çocuğun etkinlik sırasında kullandığı yöntemin yararlı olduğu hakkında konuşması, başarılı olduğunda mutluluk belirten davranışlar göstermesi ve kendi kendini motive etmesi, kendisi ile gurur duymasını, kendisinden memnun olmasını sağlar ve bu durum yaşam kalitesini olumlu yönde etkiler.

Oyun sırasında sırasını beklemesi, birini dinlemesi istendiğinde konuşmasını durdurması öz düzenleme kavramı ile ilgilidir. Bu davranışlar diğer çocukların çocuktan hoşlanmasını ve çocuğun arkadaşları ile iyi geçinmesini sağlar. Çocuğun etkinliklerden hoşlanıp hoşlanmadığı hakkında konuşması, yaptığı etkinlikleri sözel ifadeler ile tanımlayabilmesi, etkinlik için uygun materyal seçmesi ve bir etkinliğe başladığında sonlandırması, okulda verilen ödev ve görevler ile başa çıkabildiğini gösterir (Keleş & Alisınanoğlu, 2014). Bu bilgiler ışığında öz düzenleme becerileri yaşam kalitesi düzeyinden, yaşam kalitesi düzeyi de öz düzenleme becerilerinden etkilenmektedir sonucuna ulaşılabilir. Araştırma bulguları ışığında aşağıdaki öneriler verilebilir;

Yaşam kalitesi sadece sağlıkla ya da sosyo ekonomik düzeyle ilişkili değildir. Bu nedenle yaşam kalitesinin hem bedensel hem de duygusal bir iyilik hâli olduğu aile, öz saygı ve sosyal ilişkiler gibi faktörlerden etkilendiği dikkate alınarak yaşam kalitesine yönelik öğretmen ve ailelere yönelik farkındalık çalışmaları yapılabilir. Nitel çalışmalarla konu derinlemesine çalışılabilir. Yaşam kalitesine etki edebilecek farklı faktörlerin çocuğun yaşam kalitesine etkisi araştırılabilir.

Araştırma sonucuna göre geniş ailede yaşayan çocukların yaşam kalitesi düzeyi, çekirdek ailede yaşayan çocukların yaşam kalitesine göre düşüktür. Literatürdeki bilgiler ışığında geniş ailelerdeki iletişim bozuklukları ve çocuğun ebeveynlerinden beklediği ilgiyi göremiyor olması bu konuda anneanne, babaanne dede vb. aile büyüklerine yönelik eğitimsel çalışmalarını gerekli kılmaktadır.

Araştırma sonucuna göre çocukların öz düzenleme becerileri ile çocuğun yaşam kaliteleri arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Bu sonuca paralel olarak okul öncesi öğretmenlerinin ve ebeveynlerin çocukların öz düzenleme becerilerini erken dönemde desteklemeye yönelik iş birliği içerisinde etkinlikler yapmaları önerilebilir.

Baba katılımı ve eğitimi sağlanmalı; eğitim düzeyi düşük ya da yüksek farketmeksizin çocuğun gelişimi düzeyine uygun beklenti geliştirmelerine destek olunmalıdır.

Anne ve babanın öğrenim durumu dışındaki bazı özelliklerinin ve aile katılımlı eğitim programlarının çocukların yaşam kalitesine etkisi araştırılabilir.

Kaynaklar

- Altıparmak, S. & Eser, E. (2007). 15-49 yaş grubu evli kadınlarda yaşam kalitesi. *Aile ve Toplum Eğitim, Kültür ve Araştırma Dergisi*, 9(3), 29-33.
- Bayındır, D. & Ural, O. (2016). Development of the self-regulation skills scale. *International Online Journal of Educational Sciences*, 8(4), 119-132.
- Bekir, H., Şahin, H. & Aydın, R. (2013). 4-7 yaş arası sağlıklı çocukların ebeveyn görüşlerine göre yaşam kalitelerinin belirlenmesi. *Journal of World of Turks*, 5(3), 7-19.
- Bilaç, C., Bilaç, Ö. & Öztürkcan, S. (2014). Çocuklarda dermatolojik hastalıklarda yaşam kalitesi. *Türkderm*, 48, 60-66.
- Bilir, Ş., Arı, M., Dönmez, N. B., Atik, B. & San, P. (1991). Türkiye'nin 16 ilinde 4-12 yaşlar arasındaki 50.473 çocuğa fiziksel ceza verme sıklığı ve buna ilişkin problem durumlarının incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 1(1).
- Carlson, S. M., Mandell, D. J. & Williams, L. (2004). Executive functions and theory of mind: Stability and prediction from age 2 to 3. *Developmental Psychology*, 40, 1105-1122.
- Cevher, F. N. & Buluş, M. (2006). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarında akademik benlik saygısı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 28-39.
- Çetinkaya, S., Arslan, S., Nur, N., Özdemir, D., Demir, Ö. F. & Sümer, H. (2006). Sivas il merkezinde sosyoekonomik düzeyi farklı üç ilköğretim okulu öğrencilerinin benlik saygısı düzeyi. *Klinik Psikiyatri*, 9, 116-122.
- Çiltaş, A. (2011). Eğitimde öz-düzenleme öğretiminin önemi üzerine bir çalışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 1-11.
- Dilmaç, B. & Ekşi, H. (2008). Meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumları ve benlik saygılarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 279-289.
- Eser, E., Yüksel, H., Baydur, H., Erhart, M., Saatlı, G., Cengiz-Özyurt, B., Özcan, C. & Ravens-Sieberer, U. (2008). Çocuklar için genel amaçlı sağlıkla ilgili yaşam kalitesi ölçeği (Kid-KINDL) Türkçe sürümünün psikometrik özellikleri, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19(4), 409-417.

- Fındık-Tanrıbuyurdu, E. & Güler-Yıldız, T. (2014). Okul öncesi öz düzenleme ölçeği (OÖDÖ): Türkiye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 317-328.
- Hong, S. M., Bianca, M. A., Bianca, M. R. & Bollington, J. (1993). Self-esteem: the effects of life satisfaction, sex, and age. *Psychology Rep*, 72(1), 95-101.
- Jacobson, A. L. & Engelbrecht, J. (2000). Parenting education needs and preferences of parents of young children. *Early Childhood Education Journal*, 28(2), 139-147.
- Keleş, S. & Alisinanoğlu, F. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin Vygotsky'nin kendine yönelik konuşma terimine ilişkin gözlemleri ve görüşleri. *İlköğretim Online*, 13(1), 205-222.
- KINDL (2017). Kindl. <https://www.kindl.org/deutsch/information/> adresinden erişilmiştir.
- Ocak, G. & Sarlık, B. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarında akademik benlik saygısı. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5, 182-193.
- Şimşek, Z. C. & İvrendi, A. (2014). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 240-254.
- Turan, S. & Demirel, Ö. (2010). Öz-düzenleyici öğrenme becerilerinin akademik başarı ile ilişkisi: Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 279-291.
- Üneri, Ö. & Çakın Memik, N. (2007). Çocuklarda yaşam kalitesi kavramı ve yaşam kalitesi ölçeklerinin gözden geçirilmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 14(1), 48-56.
- Üredi, I. & Üredi, L. (2007). Öğrencilerin öz-düzenleme becerilerini geliştiren öğrenme ortamının oluşturulması. *EDU7*, 2(4), 1-30.